

Una imatge justa

Carles Sampol

*A la gent
de pau*

En un magnífic article sobre *Unforgiven* (*Sin perdón*), pel·lícula dirigida per Clint Eastwood, el desaparegut crític José Luis Guarner sentenciava que tres plans remataven extraordinàriament la pel·lícula i destacava alhora entre d'altres moments memorables —gairebé tot el film ho és— la imatge de l'escena final en què un enfurismat William Munny (el propi Eastwood) amenaçava amb el seu retorn a Big Whiskey per assassinar tots els seus habitants. Mentrestant, a l'esquena del protagonista, un llampec il·luminava fugaçment una bandera nord-americana. Recordo en aquests instants, improvisadament, el final de *Saving private Ryan*, en què l'envellit protagonista, referit en el títol, s'agenollava davant la tomba del capità John Miller, amb un últim acte d'agraïment i alhora d'expiació personal cap als qui perderen la vida per salvar-li. Mentrestant, Spielberg inseria, tal i com havia fet al principi, la imatge de la bandera nord-americana.

La diferència entre Clint Eastwood i Steven Spielberg és que el primer és un cineasta magistral que domina

el llenguatge cinematogràfic, de manera que les seves imatges sempre aporten un sentit afegit a tot el que s'expressa a través dels actes i els diàlegs dels protagonistes. En canvi, Steven Spielberg sembla que encara estigui en una fase d'aprenentatge; això sí, avançada si tenim en compte els seus últims films. I és que allà on Eastwood ens ofereix una imatge carregada d'una irònica ambigüitat, d'una incòmoda malícia, que esdevé en autèntica sinècdoke de la naturalesa històrica d'un país, Spielberg aprofita per fer que la seva imatge porti al seu discurs certa dosi també d'ambigüitat però que, en aquest cas, juga amb una actitud demagògica —alguns diran exultantment, i insultantment, patriòtica— tan pròpia del cineasta. Mentre *Unforgiven* usa l'esmentada imatge per evidenciar i criticar, de manera dilapidadora, el doble sentit d'un símbol, *Saving private Ryan* aprofita aquest doble sentit per evitar controvèrsies.

Vista avui dia, tenint en compte les circumstàncies històrico-polítiques actuals i aplicant una lectura contextualitzada, *Unforgiven* seria el mirall en què es reflecteix la imatge dels Estat Units i de com aquesta s'ha anat construint al llarg de la història. William Munny és la decadent i fantasmagòrica icona d'un gènere històric

com és el *western*, però el seu caràcter llegendari i la seva actitud esdevé, alhora, una al·legoria de la nació dels Estat Units d'Amèrica. Sobre la violència més irracional i la brutal manca d'humanitat, William Munny ha edificat la seva figura llegendària, i malgrat a través de l'amor de la seva esposa, ara ja morta, ha tractat de fugir del soroll de les bales, de l'alcohol i de la mort, la seva vida està condemnada a repetir-se, perquè no es pot fugir del propi origen.

En una de les seves cèlebres sentències, Jean-Luc Godard declarava que "una imatge justa és just una imatge". Segurament, podríem aplicar aquesta màxima godardiana a la imatge esmentada a l'inici d'aquest article, ja que Eastwood assoleix tota la dimensió del seu discurs. *Unforgiven* constata la desmitificació definitiva d'un gènere, mitjançant la història d'un espectre, un genet que no es retalla, ni tan sols sobre el crepuscle, sinó que es perd entre la pluja, la foscor i les tenebres. Per aquest motiu, no hi ha ni la més mínima dosi d'heroisme, ni romanticisme. Però a més, i lligant amb tot això, *Unforgiven* és dolorosa, trista, aclaparadorament pessimista pel que fa a la visió d'un país destinat a enarborar banderes que, per una cara, estan impol·lutes i, per l'altra, estan tacades de sang. ■

